

In dit nummer:

**Mijn studententijd:
ds. K. Hoefnagel**

Pagina 3

**Het vak Nieuwe Testament
en zijn docenten**

Pagina 4 t/m 6

**HGT-student Steef Post
deed onderzoek naar
conflictbeheersing in de
kerk**

Pagina 9

Connect

VAN DE RECTOR

Ontvangen wat we zelf niet kunnen maken

We kijken in dit nummer terug en we kijken vooruit. We lopen met voortdurend terug- en vooruitkijken wel het gevaar het moment van het 'heden' voorbij te leven. Het ogenblik van het stil zijn voor God, het moment van even nietsdoen en loslaten om daarin juist te ontvangen wat wij niet kunnen maken. We hoeven ons niet te laten beheersen door alleen maar bezig te zijn met het verleden te evalueren of proberen om de toekomst te organiseren. Wij hebben de zaak niet in de hand en dat is maar gelukkig ook. Het komt er allereerst op aan om 'de Heere door Zijn Geest in mij te laten werken'. Theologiebeoefening zonder deze uren van passiviteit loopt zichzelf vroeg of laat voorbij.

De interviews in dit nummer met een gaande, een gebleven en een gekomen man willen duidelijk maken dat er geen levenloos instituut TUA bestaat. De TUA wordt immers gevormd door mensen

die vol overgave hun werk doen waartoe ze zich geroepen weten om op deze plek kerk en theologie te dienen. We zijn dankbaar dat drs. A. Heystek op een haar na 25 jaar onze TUA op deze wijze gediend heeft als docent psychologie. Daarnaast dienen zeker ook zijn plaats binnen de examencommissie en zijn waardevolle bijdragen aan de vakgroep praktische theologie vermeld te worden. Tevens blijkt dat samenwerking tussen collega's van groot belang is. Deze keer een illustratie op het vakgebied van het Nieuwe Testament.

Aan de TUA als onderzoeks- en onderwijs-gemeenschap willen we de komende jaren meer gestalte gaan geven. Tot die gemeenschap is nu ook volledig toegetreden dr. C.C. den Hertog. Vanuit de systematische theologie zal hij zich de komende jaren verder specialiseren richting publieke theologie. Gereformeerde theologie

verdient het gehoord te worden in allerlei hedendaagse samenlevingsvraagstukken. Of deze theologie bij de tijd is! Uw en jullie meeleven met de TUA-gemeenschap wordt zeer gewaardeerd.

*Prof. dr. M.J.
Kater, rector*

**27 oktober 2023 TUA-dag! Thema: 'Wie ben ik eigenlijk?
Mens-zijn voor Gods aangezicht'. Van harte welkom!**

Niet oordelen: een kwestie van perspectief | (Mattheüs 7:1-5)

Jezus vraagt van ons dat wij niet oordelen. Hij doet dat aan de hand van een ogenschijnlijk eenvoudig voorbeeld: mensen die een splinter in hun oog hebben en mensen die een balk in hun oog hebben. Toch is dat helemaal niet zo'n eenvoudig voorbeeld, want hoe moet je dat nu precies uitleggen? Wat is die splinter en wat wordt er bedoeld met die balk?

Ik ben niet superhandig, maar zo nu en dan knutsel ik iets in elkaar van hout. Balken kun je vrijwel nooit op de gewenste lengte kopen en dan moet je ze op maat zagen. Vaak bega ik de fout dat ik denk dat het verstandig is om het zaagsel weg te blazen. Het stuift dan weg en komt vaak ook in mijn ogen

terecht. En dat is niet fijn, want dat irriteert enorm! Mijn ogen gaan tranen en ik zie wazig. Soms doen mijn ogen dagen later nog pijn. Dat is het effect van zoiets kleins als een stofje of splintertje in je oog: het is piepklein, maar het heeft grote gevolgen.

Als wij naar andere mensen kijken, dan gebeurt dat ook vaak. Er komt iets heel kleins in onze ogen terecht, waardoor die geïrriteerd raken. Het gaat dan bijvoorbeeld om een rare eigenschap of gewoonte van die ander, die wij ontzettend irritant vinden. Wij zijn geneigd om dat wat wij irritant vinden heel groot te maken. Het kwam als piepklein splintertje in onze ogen terecht, maar omdat we

het in ons oog hebben, vult het ons blikveld helemaal en wordt het als het ware een balk die ons verblindt. We kunnen niks anders meer zien.

En daar zit dus ons probleem. Als we naar iemand anders kijken, dan zit er vaak een 'balk' in de weg. Een (voor)oordeel over die ander dat zo groot is dat we de ander nauwelijks nog zien. Jezus vraagt van ons om dat oordeel over die ander weg te doen. Verwijder die balk uit je ogen en kijk naar de ander met een liefdevolle blik die niet vertroebeld wordt door een kleinigheid die tussen jullie in staat.

Maar hoe zit het dan met die splinter in het oog van die ander?

Dat is een eigenschap of gewoonte van jôu die ontzettend irritant is voor die ander. Wij zijn geneigd om ons eigen gedrag goed te praten. 'Maakt die ander zich nu echt druk om zo'n kleinigheid? Ik ben nu eenmaal zo!' Met zo'n houding helpen we die ander alleen niet. Die ander heeft een splinter in z'n oog, die wij hebben veroorzaakt. Dat doet enorm zeer. Dus waarom zouden wij er niet alles aan doen om die weg te halen? Dat kunnen wij echter alleen als we eerst de 'balk' uit ons eigen oog hebben verwijderd.

Paspoort

Naam:	Jan Willem Klaassen
Geboortedatum:	1 maart 1977
Burgerlijke staat:	ongetrouwd
Woonplaats:	Harderwijk
Kerkelijke thuisgemeente:	CGK Ermelo
Studiefase:	Master

Colofon

TUA Connect is het relatieblad van de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het magazine wordt kosteloos toegezonden aan alle leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, overige relaties en geïnteresseerden.

Steun ons!

Verschijsning

3 keer per jaar, oplage: 24.200

Redactie

Hans Bulten
Prof. dr. M.J. Kater
Jannemarie Vierbergen-Hakvoort
Anne Lok-Vader
Anja de With-Hoekman
Wilma van der Zande-de Roo

Redactieadres

Theologische Universiteit Apeldoorn,
redactie TUA Connect
Wilhelminapark 4
7316 BT Apeldoorn
Tel. 055-5775700
e-mail: connect@tua.nl

Adreswijzigingen

Leden van de CGK: Landelijk
Dienstenbureau, Postbus 334,
3900 AH Veenendaal
e-mail: adressenbeheer@cgk.nl
Overige: aan het redactieadres

Vormgeving, drukwerk en distributie

Drukkerij Holland, Alphen a/d Rijn

Giften

IBAN NL64INGB0005463945
t.n.v. TUA te Apeldoorn
RSIN-nummer: 820205941. Giften
aan de TUA zijn fiscaal aftrekbaar.

ISSN: 1877-0770

Agenda

4 september 2023

15.00 uur

Opening academisch jaar met rede door prof. dr. H.J. Selderhuis over 'Burchten van geleerdheid: de stichting van reformatorische universiteiten in de zestiende eeuw'.

9 september 2023

10.00-13.00 uur

Ambassadeursdag. TUA-ambassadeurs ontvangen tijdig een uitnodiging en programma.

23 september 2023

Start Vormingscursus (theologie voor belangstellenden, op zaterdagochtenden in Apeldoorn, Drachten, Goes en Sliedrecht). Zie de agenda op www.tua.nl voor het programma.

3 oktober 2023

Symposium georganiseerd vanuit de leerstoel 'Kerk, recht en samenleving' (samen met de RMU). Onderwerp: 'Macht of gezag?'

Zie pagina 15 voor het vervolg van deze agenda.

Activiteiten vinden plaats Deo volente. Meer informatie over deze en andere bijeenkomsten in de agenda op www.tua.nl.

Ds. K. Hoefnagel: 'Van de exegeese- vakken pluk ik nog steeds de vruchten'

Toen ds. K. Hoefnagel (73) in 1980 admmissie-examen deed, was dat voor de derde keer. Ds. J.H. Velema zat alle drie de keren in het curatorium en zei: 'Zo, meneer Hoefnagel, u dacht bij uzelf: ik probeer het nog een keer?' Ds. Hoefnagel durfde toen te zeggen wat zijn overtuiging was: 'Ja dominee, en vandaag word ik aangenomen!'

En dat gebeurde, want, vertelt ds. Hoefnagel, tussen de tweede en de derde keer werd hij door de Heere geroepen. En zo begon hij in 1980 zijn studie aan de (toen nog) Theologische Hogeschool, waar hij in een forse jaargroep terecht kwam. En waar het er best wel anders aan toe ging dan hij vooraf had gedacht. Hij had bijvoorbeeld gedacht dat er 's maandags over de zondag werd nagepraat, maar dat bleek helemaal niet het geval.

'Vreemd om te bedenken dat er van de heren professoren niemand meer in leven is', mijmert hij. 'Ik heb van de colleges genoten en de tentamens en examens zijn ook voorspoedig gegaan, al waren de tentamens bij prof. Versteeg over de moderne theologen voor mij een ramp. Hij overhoorde niet de hele bestudeerde stof, maar bleef bij één bepaald gedeelte. En als je daar dan net niet zo goed in was...'

Ook een mondeling tentamen Oude Testament herinnert hij zich goed. Het zou worden afgelegd bij prof. Oosterhoff thuis, maar die kon nogal verstrooid zijn. Toen ds. Hoefnagel van Utrecht-Centrum, waar hij met zijn gezin woonde, in Apeldoorn aankwam bij het huis van prof. Oosterhoff, was de vogel gevlogen. 'Op school kwamen ze erachter waar hij zat: in Utrecht-Centrum! Vlak naast onze voordeur. Ik moest dus snel terug naar Utrecht en daar heeft hij toen het tentamen maar afgenomen in de consistorie van de kerk, vlakbij ons huis. Ter compensatie kreeg ik een acht van hem, of was het echt een goed tentamen?'

Stiekem

'Prof. Van 't Spijker beminde ik om zijn binnelijkenheid en gemoedelijkheid. Kerkgeschie-

'Kerkgeschiedenis is een heerlijk vak'

Ds. Hoefnagel als student.

denis is een heerlijk vak. Zijn huis was afgeladen vol met boeken en, zo zei hij: "Nieuwe boeken smokkel ik stiekem naar binnen, want mijn vrouw vindt het wel genoeg!"

Ook prof. Van Genderen kan hij zich nog helder voor de geest halen. 'Hij was een deftige man bij wie ik me echt een studentje voelde. Ik achtte hem

hoog vanwege zijn oprechtheid. In mijn eerste jaar als predikant

in Nieuwpoort zat prof. Van Genderen op een zondag ook in de kerk. Toen voelde ik me opnieuw weer even een studentje. Hij gaf ook filosofie, maar filosofen heb ik nooit begrepen. Dat gaf bij tentamens filosofie dus weleens problemen. Na mijn studie heb ik de filosofie-

boeken dan ook terstond uit mijn boekenkast verwijderd.' In 1985 kwam hij opnieuw in contact met prof. Van Genderen, maar dit keer op een heel andere manier: ds. Hoefnagel kreeg een ernstig auto-ongeluk, waarbij een broer van prof. Van Genderen om het leven kwam. 'Een medelevend mens en een man die verdriet had vanwege zijn broer', vertelt hij daarover.

Ongeluk

'Ik ben heel dankbaar voor de opleiding die ik tot het voorjaar van 1985 aan de TUA mocht volgen. Van de vakken Exegese van het Oude en Nieuwe Testament pluk ik tot op de dag van vandaag nog de vruchten in de voorbereiding van de prediking. Dankbaar was ik ook dat ik de studie kon volbrengen ondanks het feit dat ik getrouwd was en in die jaren kinderen kreeg. Dat was soms echt druk. Zo had ik op een dag een tentamen bij prof. Versteeg, toen een van de kinderen een ongeluk kreeg en ik holderdebolder naar de dokter en het ziekenhuis moest. Mijn vrouw kwam naar het ziekenhuis en nam het van me over. Ik kwam vervolgens hijgend en puffend in Apeldoorn aan. Was het ter compensatie van de doorstane ellende dat ik een zeven haalde, of was ook dit tentamen echt goed?'

Paspoort

Naam:	K. (Klaas) Hoefnagel
Geboren:	30 oktober 1949
Burgerlijke staat:	getrouwd met Ria Sneep
Kinderen:	vijf kinderen gekregen, van wie de tweede, Pieter, is overleden
Studieperiode aan de TUA:	1980-1985
Standplaatsen:	Nieuwpoort, Dundas (Canada), Katwijk aan Zee en Meerkerk. Ds. Hoefnagel ging in 2019 met emeritaat.

Samen docent Nieuwe Testament: 'Echt een voorrecht'

Ruim een jaar is dr. A. (Arjan) van den Os docent Nieuwe Testament aan de TUA, naast dr. M.C. (Michael) Mulder die al sinds 2014 dit vakgebied doceert. Hoe gaat zo'n samenwerking eigenlijk in zijn werk? 'Ik heb nooit een gevoel van concurrentie gehad.'

De beide docenten Nieuwe Testament. Links dr. Mulder en rechts dr. Van den Os.

Erst even dit. De lezers van Connect kennen allemaal het Nieuwe Testament (NT), maar wat leer je op de TUA eigenlijk bij de modules NT? Wat houdt het vakgebied in?

Van den Os: 'Dat is eigenlijk heel breed. Het gaat over het uitleggen van de nieuwtestamentische tekst en de theologie van het NT. Daarbij kijken we naar de tekst afzonderlijk, maar ook naar het geheel waarin de tekst verschijnt. We kijken naar de schrijvers van het NT, maar ook naar onderwerpen *an sich*. We lezen het NT en stellen ons daarbij de vraag: hoe doe je dat? Hoe zit het met je hermeneutiek?'

Mulder, met een knipoog: 'Arjan heeft een beperkte visie. Je moet ook naar de context van het NT kijken.'

Van den Os: 'Ik was ook nog niet klaar!'

Mulder: 'Kun je meteen zien dat we elkaar goed aanvullen. Zo zitten we gelijk in het hart van het interview. Het ging hier toch over onze samenwerking?'

Van den Os: 'Het gaat bij NT dus ook over de context waarin deze Bijbelboeken ontstonden. En we maken volop gebruik van het Grieks, bijvoorbeeld bij het lezen van de evangeliën. Het bestuderen van het NT kan niet zonder het Grieks.'

Mulder: 'Dat is precies een kenmerk van het nieuwtestamentisch onderwijs op de TUA, dat gaat helemaal vanuit de bronnen. Ik vind het een voorrecht dat we in onze colleges de Griekse tekst kunnen aanhalen en gebruiken.'

Hoe ervaren jullie het om samen docent NT te zijn?

Mulder: 'Nou, het is echt een voorrecht om dat met z'n tweeën te doen. Ik houd ervan om in het onderwijs samen te werken. Voorheen heb ik ook veel met prof. Peels samen gedaan. Die gaf Oude Testament (OT), en we gaven heel wat modules gezamenlijk. Arjan en ik hebben ook voortdurend afstemming over de inhoud en de vorm van de modules. We willen de vakken niet zodanig verdelen dat ieder een eigen gedeelte krijgt, maar beiden willen we over de breedte betrokken zijn en elkaar helpen. We hebben dan ook niet elk jaar dezelfde verdeling, maar we rouleren. We geven ieder alle vakken. Daarbij hebben we elk onze eigen expertise en leggen we eigen accenten. Maar vakken zijn altijd breder dan dat specifieke. Dus het is goed om te rouleren.'

Van den Os: 'Het is fijn om niet alleen te staan. Ik heb nu iemand met ervaring naast me, en met een ander specialisme, maar ook een brede blik op het vakgebied NT en op onderwijs. Het is mooi om samen op te trekken en samen het gebied te verkennen en door te denken, zowel op inhoud als wat het onderwijs betreft. Want dat is allemaal volop in ontwikkeling.'

Mulder: 'In de loop van de tijd ben ik gaan merken dat studenten bepaalde dingen overnemen die jijzelf als docent belangrijk vindt. Denk aan de aandacht voor citaten uit het OT in het NT,

de verbanden tussen OT en NT, en hoe dat doorwerkt in het NT. Waar ik benieuwd naar ben, is welke aspecten studenten van jou zullen overnemen Arjan, als we als team gaan werken en jij je eigen expertise inbrengt.'

Waarin verschillen jullie in aanpak?

Mulder: 'De bachelor is eigenlijk een introductie op het vakgebied, dat is breder. We vliegen het allebei hetzelfde aan. In de masterfase hebben we meer onze eigen toespitsing.'

Van den Os: 'Dat gaat om accentverschillen. Mulder is gespecialiseerd in OT-citaten in het NT. Daar kunnen studenten van profiteren.'

Waarin vullen jullie elkaar aan?

Van den Os: 'Een voorbeeld hiervan is de module "Bijbel in context", waarbij het gaat om het ontstaan van het NT in de cultuur van toen en daar. Ik heb daar vorig jaar voortgebouwd op de fundamenten die Michael gelegd heeft, onder meer vanuit zijn kennis van het Jodendom. De accenten van Michael lagen op

het gebied van hellenisme, Jodendom en chronologie. Daar heb ik een paar aan toegevoegd: archeologie en linguïstiek. Bijvoorbeeld de vraag: welke taal sprak Jezus? En wat heeft dat voor gevolgen voor het begrijpen van uitspraken die Hij deed?'

Mulder: 'Volgend jaar geef ik die module weer, en dan ga ik dus een aantal van die toespitsingen van Arjan meenemen. We nemen elkaars werk als het ware over. Nee, ik heb nog nooit het gevoel van concurrentie gehad. We hebben gewoon elk een eigen blikrichting en eigen kennis van literatuur. Dat werkt juist heel fijn samen.'

Werken jullie behalve in het onderwijs ook bij het onderzoek samen?

Mulder: 'Dat doen we inderdaad, met name in de onderzoeksgroep BEST (Biblical Exegesis and Systematic Theology). Daar doen we integraal onderzoek, niet alleen met oud-testamentici en nieuwtestamentici, maar ook met systematisch theologen. We versterken elkaars onderzoek en zoeken de verbinding.'

Student over docent:

'Dr. Mulder zeer gewaardeerde leermeester'

Welke betekenis heeft de Joodse Haftara-lezing voor de citaten uit het OT van Paulus? Hoe functioneert de eer- en schaamtecultuur van de Grieken in het spreken van Paulus? Wie is Paulus eigenlijk, en wat heeft het New Perspective ons te zeggen? De colleges van dr. Mulder zorgen voor een gesprek tussen de tekst en de context, en dat laatste begrip kan steeds heel wisselend worden ingevuld: een studie naar een woord binnen een Bijbelboek; de verbinding met het OT en het Joodse denken of ook de betekenis van een begrip in de Grieks-Romeinse cultuur.

Dr. Mulder laat zien dat het NT vaak veel Joodser is dan wij denken, terwijl het tegelijkertijd middenin de cultuur van die tijd staat. Vaak ligt het tempo hoog en wordt er veel van de studenten gevraagd. Moeilijke vragen gaat hij niet uit de weg. Dr. Mulder laat de rijkdom van Gods Woord zien, mede door zijn kennis van het jodendom. Tegelijk wijst dr. Mulder ook op de toepasbaarheid van de exegese bij het maken van een preek of op de pastorale relevantie. Dat maakt dat een exegese niet in de lucht blijft hangen. Bij alle ernst is er ook voldoende ruimte voor een grap; iedereen kan zich zijn bulderende lach voor de geest halen. Deze combinatie maakt dr. Mulder voor ons als studenten een zeer gewaardeerde leermeester.

Harm Jan Holsappel, masterstudent

Student over docent:

'We moeten deze dorsende Os niet muilbanden'

Een nieuwe docent voor het vakgebied NT. Spannend. Een jonge man nog! Wat moeten wij dan doen, mannenbroeders? Nou, luis-teren naar zijn colleges. Hij maakt namelijk niet alleen zijn beloften waar aan de TUA mét dat hij nu dr. voor zijn naam mag zetten; hij doet vooral zijn eigen twee letters eer aan: Os. Daarom zou ik tegen de TUA willen zeggen dat ze deze hardwerkende dorsende Os niet moeten muilbanden. Wat heeft deze man een gave om in zijn nog maar korte leven zo'n hoeveelheid kennis te vergaren en nu over te brengen aan zijn 'discipelen'. Het is echt een verrijking hoe deze man lesgeeft.

Als voorbeeld wil ik de module 'Nieuwe Testament – Paulus' nemen, waarbij hij zeer open en eerlijk allerlei zowel oude als nieuwe visies op Paulus behandelt. Daarbij kijkt hij ook naar zijn eigen achter-

grond, maar onderbouwt deze visie zeer degelijk. Tegelijkertijd is er alle ruimte voor vragen en opmerkingen. Zo worden studenten enerzijds meegenomen in de wereld van het NT en leren wij denken vanuit verschillende standpunten, maar ontvangen we ook de heerlijke Bijbelse bagage die we nodig hebben om in het Koninkrijk van onze Heere te kunnen arbeiden.

Paul van der Wiel, bachelorstudent

Na mijn promotie

Op 12 april ben ik gepromoveerd. Nu mijn promotie geweest is, krijg ik soms de vraag: 'Je hebt zeker een stuk meer vrije tijd gekregen?' Meer vrije tijd heb ik niet, want er is nog zoveel interessants te onderzoeken. Mijn onderzoek zal zich richten op twee gebieden. Ik wil, in lijn met mijn proefschrift over de wraak van God in het NT, nog enkele artikelen wijden aan het Godsbeeld en de negatieve kanten van het NT. Ik heb al een bijdrage geschreven over het oordeel in het NT, en een artikel over Gods toorn komt eraan. Anderzijds wil ik mij de komende jaren gaan richten op de notie van verkiezing in het NT, vooral bij Mattheüs. Als de jaren mij gegeven worden,

hoop ik uiteindelijk een nieuwtestamentische dogmatiek te schrijven.

De TUA en de Generale Synode hebben mij het nieuwtestamentisch vakgebied toevertrouwd, maar ik sta gelukkig niet alleen. Samen met mijn collega Michael Mulder hoop ik de komende jaren voort te bouwen op het fundament van mijn voorgangers richting een vitaal onderzoeksdomein waarin we al luisterend de tekst en theologie van het NT onderzoeken en de resultaten daarvan mogen delen in collegesalen, verenigings-gebouwen en kerksalen.

*Dr. A. van den Os,
docent Nieuwe Testament*

Overhandiging van de doctorsbul aan dr. A. van den Os door prof. dr. H.G.L. Peels (12 april 2023).

ACTUALITEITEN

Verre vrienden van de TUA: honger naar orthodox-gereformeerde theologie in het buitenland

Een goede buur mag dan beter heten dan een verre vriend, wij als TUA merken hoeveel verre vrienden ook waard zijn. Bijvoorbeeld onze vrienden van de theologische seminaries in Indonesië en Zuid-Korea met wie wij een samenwerkingsovereenkomst hebben. Hun studenten komen naar Apeldoorn om te studeren en met name om te promoveren, maar wij gaan ook met enige regelmaat bij hen op bezoek. Zo was ik begin april een week in Busan en Seoul en eind april een week in Jakarta. Het is mooi om elkaar weer persoonlijk te kunnen ontmoeten, want dat levert zoveel meer op dan digitaal – hoe handig dat ook kan zijn.

Gretig

Mij valt steeds weer de honger op naar orthodox-gereformeerde theologie, de enorme belangstelling voor de Reformatie en de Nederlandse gereformeerde theologie van de zeventiende eeuw, en de gretigheid waarmee lezingen worden aangehoord, colleges worden gevolgd en boeken worden bestudeerd. Dankbaar ben ik voor wat we als TUA op dit gebied in huis hebben en wereldwijd mogen uitdelen. Beschaamd en ook wel wat jaloers ben ik als ik de ijver, de offervaardigheid en de toewijding zie bij studenten, docenten en kerkangars. Ik geniet er steeds weer van, maar stel me ook de vraag: is dat alles er nog wel voldoende bij mij?

Hugenotenumuseum

Er is nog wat anders wat mij bij elk bezoek weer en meer opvalt, en dat is de toename in kennis en theologisch inzicht. Inmiddels zouden wij onze studenten ook daarheen kunnen sturen om te leren en om

te beleven hoe men daar kerk is en theologie bedrijft. En hoe daar de reformatorische traditie levend wordt gehouden, zoals in een geheel nieuw, klein, maar zeer hoogstaand Hugenotenumuseum midden in het meer dan een miljoen inwoners tellende Suwon, dichtbij Seoul. Mocht u in de buurt zijn... zeg bij een bezoek dat u TUA-vriend bent en ze zullen u als goede buur, verre vriend en vooral als zuster en broeder ontvangen.

Prof. dr. H.J. Selderhuis, hoogleraar kerkgeschiedenis en kerkrecht

Prof. Selderhuis (voorste rij, midden) bij het Hugenoten Museum in Suwon, Zuid-Korea.

Docent psychologie drs. A. Heystek met pensioen: 'TUA-studenten nogal eens eenzijdig ontwikkeld'

Bijna 25 jaar was drs. A. Heystek als docent psychologie aan de TUA verbonden. Eigenlijk is er in die jaren niet eens zo heel veel veranderd aan de TUA, zegt hij. Op 9 juni nam het TUA-personeel tijdens een uitje in Amsterdam afscheid van drs. A. Heystek.

In september 1998 kwam drs. Heystek in dienst van de TUA als docent psychologie. Hij nam dat vak toen over van prof. Velema. De synode vond het belangrijk dat dit vak door een vakdocent zou worden gegeven. 'Zelf was ik toen docent methodiek en psychologie aan de CHE bij de opleidingen SPH en Theologie. Van huis uit ben ik pedagoog', vertelt hij, als gevraagd wordt naar zijn achtergrond. 'Ik heb mij bekwaamd in de ontwikkelingspsychologie, in het bijzonder die van de adolescent, waarvoor ik ook een hulpverlenersopleiding heb gevolgd.' Drs. Heystek is altijd werkzaam geweest in het onderwijs, met name het beroepsonderwijs, en heeft daarbinnen ook een hulpverleningstaak gehad. Daarnaast heeft hij vijf jaar als diaconaal consulent in de Christelijke Gereformeerde Kerken gewerkt. Hij heeft ook veel bestuurlijk werk gedaan. Op die manier is hij heel direct betrokken geweest bij wat nu Eleos is.

Waar hebt u van genoten, en wat zou anders kunnen op de TUA?

'Ik heb ervan genoten om elk jaar de colleges ontwikkelingspsychologie te geven en de studenten te laten nadenken over hun eigen ontwikkeling en wat ze al dan niet ontwikkeld hebben om een goed theoloog te zijn. Ook heb ik heel wat jaren praktisch gerichte keuzevakken gegeven, waar de studenten vaak van genoten.

Veel studenten op de TUA hebben een wat eenzijdig, vaak hoog ontwikkeld cognitief vermogen. Dat maakt dat ze meestal enorm veel literatuur tot zich kunnen nemen. Nogal eens is die eenzijdige ontwikkeling ten koste gegaan van de wat meer sociaal-emotionele kant van hun persoon. Hier moest vaak nog veel gebeuren. Ooit was er bijvoorbeeld een student die er verschrikkelijk tegen opzag om een werkstuk over zichzelf te schrijven. Hij was geslaagd voor het gymnasium met zes tieners op zijn lijst, maar over zichzelf schrijven zag hij niet zitten. Toen ik hem voorhield "al is het maar drie kantjes", zei hij: "Ik heb liever

'Ik hoop na mijn pensioen een wat rustiger levensritme te ontwikkelen.'

Tijdens een personeelsuitje in Amsterdam nam het TUA-personeel afscheid van drs. Heystek. In kerkgebouw De Ark werd hij toegesproken door A.J. Dorst MSc (voorzitter College van Bestuur) en prof. dr. M.J. Kater (rector).

dat u driehonderd pagina's anderstalige literatuur opgeeft, dan dat ik drie kantjes over mezelf moet schrijven." Bij de meeste studenten komt dat wel wat meer in balans.

Hopelijk heeft mijn vak daaraan bijgedragen. Er zou nog wel wat meer accent mogen liggen op de beroeps- en persoonsvorming van de student. Maar afgezien daarvan

heb ik respect voor wat in het kader van de modules PPV (persoonlijke en professionele vorming, red.) wordt geboden, al mag dat wat mij betreft nog wel wat meer integraal aandacht hebben. Misschien dat in combinatie met de recente ontwikkeling van de bachelorstage hier wat stappen in kunnen worden gemaakt.'

Hebt u veel zien veranderen in de afgelopen 25 jaar?

'Eigenlijk niet eens zo heel veel. Er is onder leiding van verschillende onderwijskundige medewerkers wel veel verbetering gekomen op het gebied van de onderwijskwaliteit. Ook is het curriculum van de bachelor vernieuwd, zodat er meer accent ligt op de praktische vorming dan vroeger. Maar verder is veel hetzelfde gebleven.'

Na zijn pensionering zal drs. Heystek het wat rustiger aan gaan doen en wil hij samen met zijn vrouw, die aan post-COVID lijdt, een wat rustiger levensritme ontwikkelen. 'Verder heb ik het voornemen wat meer vakantie te gaan houden. De kerk zal ook een beroep op mij blijven doen, zowel in de plaatselijke kerkenraad als in landelijk verband, bijvoorbeeld bij het deputaatschap diaconaat.'

Dr. C.C. den Hertog aangesteld als docent/onderzoeker publieke theologie

Dr. C.C. den Hertog is al jaren een bekende op de TUA. Niet alleen omdat hij er studeerde, maar ook omdat hij vanaf 2019, naast het predikantschap, voor anderhalve dag per week aan de TUA verbonden was als docent systematische theologie. Op 1 april 2023 veranderde dat: vanaf die datum is hij voltijds aan de TUA verbonden, namelijk als docent/onderzoeker publieke theologie.

Publieke theologie, wat houdt dat in? 'Als ik op een verjaardag zit en mensen vragen me wat publieke theologie is, dan zeg ik dat de boodschap van de kerk wel binnen de dogmatiek doordacht wordt, maar dat dat niet alleen met het oog op de kerk gedaan wordt, maar met het oog op de hele wereld. Het is een relatief nieuw aandachtsveld binnen de theologie. In 1974 werd de term gemunt, en dat is het jaar van mijn geboorte. Ik heb er dus ook belang bij om te zeggen dat het een "jong vak" is', glimlacht dr. Den Hertog. 'Het gaat erom dat de kerk beseft dat haar een boodschap is toevertrouwd die heel de wereld aangaat en die op allerlei terreinen een eigen bijdrage kan leveren. Je kunt dan denken aan de thema's die in een samenleving hoog op de publieke agenda staan, maar ik zou zelf vooral ook denken aan zaken die niet zo hoog op de publieke agenda staan, maar waar onze goede God onze ogen voor opent in de Schrift. Ik denk dan aan thema's als mensbeeld, vrijheid en zonde.'

Het vak integreert dus allerlei theologische disciplines als dogmatiek, ethiek, apologetiek en missiologie. Het dwingt je om na te denken over grote vragen: hoe kijk je naar de samenleving? Hoe kijk je naar de roeping van de kerk in die samenleving? Hoe zie je de verhouding van kerk en samenleving? Trekt de kerk zich maar beter terug achter veilige muren? Of is het haar roeping om zich te mengen in het publieke debat? En hoe bewaak je dan dat je een echt christelijk geluid laat klinken en niet jezelf aanpast aan de voorwaarden van het publieke debat?'

Uw functie is nieuw op de TUA, hoe gaat u hier vorm en inhoud aan geven? 'In mijn eigen onderzoek wil ik me gaan richten op de vragen rondom schuld, zonde en vergeving. Op allerlei manieren

staan de vragen van schuld in de belangstelling. Denk aan de omgang met slavernijverleden, excuses richting Groningen, een onveilige cultuur bij verschillende redacties van tv-programma's. Toch weten we er als samenleving niet echt weg mee. Naar mijn idee heeft de boodschap van de Schrift juist hier iets te zeggen wat je verder nergens anders hoort en wat werkelijk een weg opent: de ontferming van de Here God in Christus over een dwalende, dolende wereld. Daar leven we zelf van, en dat mogen we vertolken.'

'Alom hoor je dat de boodschap van de rechtvaardiging mensen niet meer trekt. Ik geloof daar geen hout van'

Wat mogen de studenten van u verwachten in het onderwijs?

'In het reguliere curriculum is nu nog geen vak "publieke theologie". Ik hoop dat dat gaat veranderen, maar ik zal dus eerst in de vrije ruimte met keuzemodules werken.

Voor het komende studiejaar wil ik twee keuzemodules aanbieden. Om te beginnen wil ik met studenten te rade gaan bij een geslaagde bijdrage aan het publieke debat. Ik blijf dan dicht bij huis en ga het hebben over J. Koopmans als publiek theoloog. We gaan dan eerst kijken naar verschillende benaderingen (ik denk nu: een rooms-katholieke visie op de samenleving en een neocalvinistische), om dan te kijken hoe Koopmans zich van die benaderingen onderscheidt en een meer oorspronkelijk-calvinistische weg gaat. We lezen dan ook belangrijke teksten van hem – meer theologische teksten (zijn uitleg van artikel 2 en artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis), maar vooral ook zijn interventies in het publieke domein: zijn vlammeende pamflet Bijna te laat! en zijn brief aan de Rijkscommissaris Seyss-Inquart in mei 1943. De andere module noem ik "Mariken, Martinus en wij". Ik wil dan Mariken van Nieuwmechelen lezen. Dat is een tekst van rond de eeuwwisseling van de vijftiende naar de zestiende eeuw, waarin we lezen over Mariken en de zeven jaar die zij met de duivel samenleeft. Als ze tot inkeer komt, heeft de kerk nauwelijks een boodschap voor haar, behalve dat ze vooral intens en lang boete zal moeten doen; mogelijk is er dan vergeving. In de jaren waarin het verhaal van Mariken speelt, breekt bij Martinus Luther een nieuw inzicht door, dat we vaak vatten in de term: de rechtvaardiging van het geloof. Wat is daar nou ontdekt? En wat zegt ons dat vandaag? Alom hoor je dat de boodschap van de rechtvaardiging mensen niet meer trekt. Ik geloof daar geen hout van – en wil graag in een derde beweging (vandaar het: "en wij") de vraag stellen hoe de kerk vandaag deze boodschap zou kunnen vertolken. Voor beide modules geldt: wie mee wil doen is welkom!'

Wil je meedoen met de hierboven genoemde keuzemodules? Dat kan! Kijk voor meer informatie in de Studiegids op www.tua.nl en op diezelfde website onder het kopje 'Onderwijs' onder 'Losse modules volgen'.

Onderzoek HGT-student Steef Post naar conflict-beheersing in de kerk

Een van de vaste onderdelen in de deeltijdmaster Herbronning Gereformeerde Theologie (HGT) is het schrijven van een thesis. Studenten doen onderzoek naar een theoretische of meer praktische vraag, passend bij hun interesse of vakgebied. Steef Post deed in dit kader onderzoek naar conflictbeheersing in de kerk.

Juist toen ondernemer, mediator, coach en trainer Steef Post (66) dacht dat hij wat rustiger aan zou kunnen gaan doen, viel zijn oog op een advertentie waarin de master HGT werd aangeprezen. Hij was altijd al geïnteresseerd in theologie, maar had weinig idee hoe dat vak op academisch niveau werd bedreven. 'Ik was gewoon nieuwsgierig om deze nieuwe wereld te betreden. En ik ben niet teleurgesteld! Niet in de nieuwe kennis en inzichten die ik heb opgedaan en zeker ook niet in het vermogen van het HGT-programma om je vrije tijd op te slokken.'

In de HGT-master kun je je kennis en ervaring meenemen als je het gebied van de theologie betreedt, wat je vakgebied ook is. Steef maakte als mediator mee hoeveel leed, zonde en onvruchtbaarheid conflicten in gemeenten

veroorzaken. 'Ook in de gemeente waar ik kerk, gaat het de laatste tijd niet goed, en zo ervaar ik aan den lijve hoeveel pijn een conflict in de gemeente veroorzaakt.'

Voor zijn thesis deed hij onderzoek naar conflictbeheersing in de kerk, en in het bijzonder naar het voorkómen van conflicten. Hij vertelt daarover: 'Conflicten zijn van alle tijden, maar het worden er zeker niet minder. Ook in kerkelijke gemeenten kan zomaar een conflict ontstaan. Daarna zijn er alleen maar verliezers. Als er echt een conflict is, kan een kerkenraad of dominee niet zoveel doen. De burgemeester kan de ME invoeren, maar de kerk kan hoogstens iemand uit zijn functie ontheffen en zelfs dat is brandstof voor nog meer gedoe. Het leek me interessant om eens te onderzoeken of een conflict voorkomen kan worden.

Voorafgaand aan een conflict neemt het wij-zij-denken toe. Er zijn altijd groepen in de kerk: mannen en vrouwen, de kerkenraad en de kerkvoogdij, vernieuwers en behouders, enzovoort. Heel vaak gaat dat goed. Men zit samen aan de avondmaalstafel en zingt samen het loflied. Maar het kan ook zijn dat men tegenover elkaar komt te staan. Dan groeit de polarisatie. Het zou mooi zijn als je in die fase adequaat zou kunnen reageren.'

Veel onderzoek richt zich op analyse en interpretatie. Je zet een onderzoek uit, of houdt interviews. Daarna werk je het uit en probeert de data te analyseren. Dat soort onderzoek ligt Steef Post niet zo. 'Je hebt er veel energie in gestopt, maar je hebt nog geen stap gezet naar een betere toekomst. Je weet niet eens zeker of de oplossing wel ligt in de analyse van het probleem. Ik ben daadwerkelijk aan de slag gegaan met vier predikanten uit vier verschillende kerkgenootschappen, die in hun gemeente te maken hadden met polarisatie.'

Wat hij na zijn onderzoek kerken aanraadt die met tegenstrijdige belangen of inzichten te maken hebben? 'Ten eerste, denk niet meteen dat het gaat over de waarheid, maar zie het wel meteen als een theologisch fenomeen. Een conflict is een beproeving. Geestelijke en vleselijke gedachten strijden om voorrang. Zoek Bijbelgedeelten op die hierover gaan, laat je daaruit onderwijzen en onderwijs daaruit de gemeente. Ten tweede, schrik er niet van. In deze bedeling zullen er altijd conflicten zijn. Wees er dus open over. Het neutraal benoemen van een conflict is al een grote stap vooruit. Ten slotte, richt je in je denken niet op de informele leiders, maar op de stille middengroep. Wat is hun verlangen, waar hopen zijn op, en wat zou vanuit die zienswijze de oplossing een stapje dichterbij brengen?'

Het studeren smaakte naar meer en er liggen nog heel wat vragen. Steef Post heeft zich daarom aangemeld voor een promotieonderzoek bij prof. Kater.

Kijk ook eens op onze webshop op www.tua.nl

Meer weten over de deeltijdmaster Herbronning Gereformeerde Theologie? Kijk dan op www.tua.nl onder het kopje **Onderwijs**.

Themadagen in Leuven: 'gelaafd, levend, lovend'

Het Belgische Leuven was de plaats waar dit jaar de themadagen plaatsvonden, en wel op 20 en 21 april. Studenten en docenten waren bijeen voor een gevarieerd programma rondom het thema 'Theologie en topologie – over de theologische betekenis van plaats, van de coördinaten van ons bestaan'. Drie impressies.

Groepsfoto bij de ETF in Leuven.

Intellectuele uitdaging, gezelligheid en humor komen samen

Donderdagochtend reisde ik samen met een oudere studiegenoot van de HGT-master af naar Leuven. Ik moet zeggen dat er sowieso al talloze voordelen zijn verbonden aan het hebben van oudere medestudenten. Echter, niets kan tippen aan het gemak waarmee ik mezelf kon nestelen in de comfortabele, strakke, elektrische bolide en me simpelweg kon laten rijden naar Leuven. Het was een handig voordeel.

Enmaal in Leuven aangekomen, hebben we genoten van een prachtige stadswandeling. De bibliotheek en het beeld van Fonske staan in mijn geheugen gegrift. Fonske, een iconisch beeld, diende als een inspirerend symbool voor de zoektocht naar wijsheid. Gedurende de themadagen kregen we ook de kans om in de voetsporen van Fonske te

treden. We dompelden onszelf onder in een verscheidenheid aan boeiende lezingen die het thema 'theologie en topologie' omvatten. Sprekers vanuit diverse theologische disciplines deelden hun kennis en inzichten, waardoor we werden uitgedaagd om na te denken over interessante theologische vraagstukken. Het was inspirerend en het heeft mij aangezet tot verdere ideeën.

Wat me opviel, was de unieke balans tussen intellectuele uitdaging en een gezellige sfeer doordrenkt van humor. Tussen de lezingen door was er ruimte voor informele ontmoetingen en gesprekken. Ondanks dat ik geen directe studiegenoot was van de bachelor- en masterstudenten, voelde ik me welkom en hadden we het gezellig met elkaar. Wel was het jammer dat de aanwezigheid van

HGT-studenten relatief beperkt was. Voor toekomstige evenementen zou ik absoluut alle HGT'ers willen aanmoedigen om aanwezig te zijn!

Al met al was de stadswandeling in Leuven en de daaropvolgende themadagen een memorabele ervaring. Het samenkomen van intellectuele uitdaging, gezelligheid en humor zorgde voor een unieke sfeer waarin ik me zowel geïnspireerd als op mijn gemak voelde. Ik kijk met voldoening terug op de kennis die ik heb vergaard en de contacten die ik heb opgedaan, en ik hoop dat toekomstige evenementen net zo boeiend en verrijkend zullen zijn.

Elisabeth Haase, student deeltijdmaster Herbronning Gereformeerde Theologie

Waardevolle en prachtige dagen na jaren geduld

Het werd eens tijd... na vier (corona)jaren ingeschreven te zijn voor de bachelor theologie was het dit jaar tijd voor mijn eerste echte buitenlandse themadagen. Dit waren vier jaren waarin me steeds weer door studenten uit hogere jaren werd verteld hoe geweldig die themadagen wel niet waren. En na het nu voor het eerst zelf te hebben meegemaakt, kan ik niet anders zeggen dan dat het een enorm groot gemis is geweest dit de voorgaande jaren te hebben moeten ontberen. Alle jaren door elkaar heen, docenten en studenten die naast elkaar zitten te luisteren naar de sprekers. Met z'n allen genieten van de culinaire hoogstandjes van de Vlaamse keuken in het hostel.

En met nette schoenen en kleren elkaar voetballend de hoeken van het veld laten zien aan de ETF in Leuven.

Naast dat de themadagen de saamhorigheid binnen de TUA enorm versterken, is het ook een uitgelezen kans om wat dieper in een bepaald thema te duiken. Dit keer ging het over 'de theologische betekenis van plaats.' Nu leek mij dit van tevoren niet een enorm relevant en vrij abstract thema (mogelijk dat deze gedachte ook bij u als lezer op is gekomen). Toch bleek maar weer hoeveel mooie dingen er over dit thema gezegd kunnen worden. Met de diversiteit aan lezingen die we hadden, werd duidelijk hoeveel

aspecten er aan het begrip 'plaats' verbonden zijn en van welk belang dit is voor de theologie. Zo ging een lezing over het gevoel van sacraliteit dat (seculiere) mensen kunnen ervaren bij bepaalde gebouwen. En vertelde een andere lezing over het belang van het nadenken over de plaats van de mens binnen de schepping als het gaat om milieu-ethiek. Helaas heb ik niet genoeg plaats om uitvoeriger met u te delen wat voor een prachtige inzichten voorbijkwamen tijdens deze dagen. Het is echter wel op zijn plaats om bij deze nog eens te benadrukken wat een waardevolle en prachtige dagen het waren!

Jander van Ettehoven, bachelorstudent

IJs eten in de universiteitstuin.

Leuven – de plaats doet ertoe

Als TUA-gemeenschap waren we te gast in Leuven, bij de ETF, voor de themadagen rond het thema 'plaats'. Dat begrip doet ertoe in de theologie, zo bleek in de verschillende lezingen. Het was leerzaam.

Ik was er niet de hele tijd bij, maar wat ik meemaakte doet me zeggen dat Leuven er als plaats voor ons ook heel duidelijk toe deed. Allereerst werden we er gelaafd. Het waren – de bekende Bijbelse metafoer – grazige weiden waarin het ons aan niets ontbrak. Daarin proefden we (naast de smaak van de heerlijke barbecue waarmee we verrast werden) iets van het goede van het samenzijn met elkaar: de gemeenschap van de ETF die zich verbond met ons als TUA-mensen. Leuven deed ertoe.

Ook, in de tweede plaats, omdat we er iets meemaakten van het leven. Daarmee bedoel ik niet slechts het feit dat we daar vertoefden, maar dat we er konden inademen en uit-

ademen. Daar zit iets in van de adem van de Geest. We ademen in: we kregen theologisch frisse lucht naar binnen die vertrouwd, inspirerend en soms ook echt nieuw was. Het leidde bij mij tot opademen en dan zal het – hoop ik – ook weer komen tot uitademen: dat we wat we opdeden verwerken en meenemen. Ook daarom deed Leuven ertoe.

En dan ten derde was er het loven. Dat noem ik in de derde plaats: we mochten God loven. Heel speciaal in de Vespers in de Sint-Kwintenskerk op vrijdagavond. En gaat het daar niet uiteindelijk om in ons leven, dat we tot het loven komen? Is dat ook niet het doel van alle theologie?

Leuven: gelaafd, levend, lovend. Wat was het goed. Soli Deo Gloria.

Dr. J. van 't Spijker, docent missiologie en evangelistiek, studentenpastor

CGK-predikant Sjors Bulten: 'Waar word jij toe geroepen?'

'De oogst is wel groot, maar er zijn weinig arbeiders.' Over dit vers uit Mattheüs 9:37 preekte ik pasgeleden. Deze uitspraak van de Here Jezus is ook vandaag zeer actueel.

Nee, niet iedereen hoeft dominee of evangelist of zendeling te worden, maar toch zijn ze wel nodig! En misschien ben jij het wel... Deze toepassing maakte ik tijdens de preek. En niet voor niets. Jaren geleden hoorde ik een soortgelijke oproep tijdens een preek en dat deed wat met me. Al langere tijd was ik bezig met het nadenken over mijn eigen roeping. En deze zin uit die preek droeg daar zeker aan bij. Omdat die zin belangrijk voor mij geweest is, heb ik 'm nu ook maar in de verkondiging gebruikt. In de hoop -en met het gebed- dat ook anderen zich geroepen weten om te werken in Gods Koninkrijk.

De weg van mij naar het predikantschap was geen standaardweg. Na de havo heb ik de pabo afgerond en heb ik even in het onderwijs gewerkt. Maar ik merkte dat ik nog niet uitgestudeerd was en daarom begon ik (eerst deeltijd) aan de studie theologie. Eerlijk gezegd: ik begon twijfelend ('zou ik het wel kunnen?') en zonder einddoel; dominee worden was nog niet in me opgekomen... Maar gedurende de studie kwam de gedachte 'dominee-woorden' vaker terug. En bleken er deuren open te gaan, om het maar even zo te zeggen. Een prachtige en verrijkende studie, gesprekken met mensen, bevolgen docenten en meer inzicht in wat het predikantschap nou eigenlijk inhoudt. Want het is meer dan op zondag preken.

Dominee zijn: je preekt op zondag, maar die preek moet eerst geschreven worden. Heerlijk is het om bezig te

zijn met schatgraven in de Bijbel. En om verbindingen te maken tussen de Bijbel en mensen vandaag. Daarom zijn pastoraat en catechese een belangrijk onderdeel van het predikantschap. Dat geeft een mooie mix van werkzaamheden gedurende de week. Geen enkele week is hetzelfde. Je hebt prachtige gesprekken met jongeren en ouderen, je mag

mensen pastoraal bijstaan, door samen te spreken, te bidden, Gods Woord open te doen en je vergadert met de kerkenraad over belangrijke zaken in de gemeente. Wat een afwisseling! Tuurlijk zijn er ook weleens lastige momenten. Een moeilijk gesprek of een verdrietige gebeurtenis in de gemeente, om maar wat te noemen.

Misschien lees je dit stuk en twijfel je of de theologiestudie wat voor je is. Of misschien ben je wel heel geschikt, maar heb je er zelf nog nooit over nagedacht. Ik zou zeggen: kijk er eens serieus naar! Een dag meelopen op de TUA kan ik je van harte aanbevelen. Je proeft de sfeer, je hebt een boeiende dag en je zit echt nog nergens aan vast.

Tot slot: in Mattheüs 9:38 zegt Jezus iets heel belangrijks: 'Bid tot de Heere van de oogst dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitzendt.' Doe je dat wel eens? En gebeurt het bij jullie thuis en in de kerk? Bidden dat er mensen geroepen worden. Juist in een tijd waarin predikanten, kerkelijk werkers en evangelisten hard nodig zijn. Misschien is het wel zo, dat als je dat gaat bidden, je ook voor jezelf gaat bidden: waartoe word ikzelf eigenlijk geroepen?

*J.R. (Sjors) Bulten,
predikant CGK Nieuwe Pekela,
oud-student TUA*

Overweeg je een studie theologie? Kom geheel vrijblijvend een dag **meelopen** op de TUA!

Meer informatie tref je aan op www.tua.nl. Van harte welkom!

Verbouwing TUA verloopt voorspoedig, maar financieel tekort dreigt

In het aprilnummer van *Connect* berichtten we over de verbouwing die gaande is op de TUA. Inmiddels is er veel werk verzet en naderen we de voltooiing van de werkzaamheden.

Noodzakelijke verbouwing

Deze verbouwing was hard nodig! Er waren te weinig werk- en spreekplekken voor docenten en studenten, zodat gesprekken soms zelfs noodzakelijk wandelend gevoerd werden of mensen noodgedwongen thuis moesten werken. Er was te weinig weinig kastruimte voor de boeken van de TUA-bibliotheek. Een ander belangrijk punt is de klimaatbeheersing in ons fraaie pand, en sinds corona weten we allemaal hoe belangrijk die is! Verder is er in de ruimte die verbouwd wordt tot senaatskamer (de plaats waar hoogleraren en curatoren vergaderen) een prachtig monumentaal plafond ontdekt dat gerestaureerd moest worden (of weer verstopt achter een pragmatisch, maar stijlloos systeemplafond). Ten slotte willen we het aanbrengen van een lift niet onvermeld laten: tot nu toe was er geen lift in de TUA aanwezig, wat uiteraard problemen met zich meebracht voor mensen die niet of minder goed ter been zijn. We vinden ons als TUA ongeloofwaardig als we er niet voor zorgen dat ons onderwijs beter toegankelijk is voor iedereen.

Als deze faciliteiten weer op orde zijn, draagt dit nadrukkelijk bij aan de voortgang van het onderwijs en onderzoek aan de TUA, waar studenten en wetenschappers niet alleen vanuit Nederland, maar vanuit vele landen van de wereld ons weten te vinden.

Dreigend tekort

Vanuit de betrokkenheid die u toont door *Connect* te lezen, doen we nu een vrijmoedig beroep op u! We staan namelijk voor de volgende opgave: het benodigde budget voor de verbouwing van de universiteit is nog niet bereikt. Uiteraard was een redelijk bedrag voor de geplande verbouwing begroot, maar we hebben te maken met enkele tegenvallers en stijgende prijzen. Ondanks gulle giften van € 150.000,- tot nu toe (waarvoor heel hartelijk dank!), is er toch een dreigend tekort van € 100.000,-.

Het plaatsen van de glazen puien in het deel van de TUA dat verbouwd wordt. Hiermee werd het gebouw glasdicht.

Draagt u bij aan deze noodzakelijke verbouwing?

U kunt uw gift overmaken naar rekeningnummer
IBAN: NL40 INGB 0000 0090 00 o.v.v. Verbouwing
(BIC: INGBNL2A).

Of gebruikt u onderstaande QR-code.
Onze dank en waardering zijn oprecht!

We zien uw bijdrage als waardering voor en stimulant van het onderwijs en onderzoek in de gereformeerde theologie en de opleiding van predikanten in de Christelijke Gereformeerde Kerken. We zijn dankbaar voor de onderlinge verbondenheid die er is en die ook hiermee getoond wordt!

Wilt u bijdragen aan
een duurzame leefomgeving?

Herrejan Veenema

T 0172 - 432 297 E info@drukkerijholland.nl

Informeer naar drukwerk met
bermgras uit bijvriendelijke bermen.

Met een duurzaamheidspaspoort
in de hoogste categorie van:

Lees over onze circulaire aanpak
op www.waardewenders.nl

Naar buiten en naar binnen

De bestuurskamer van de TUA kijkt uit op het Wilhelminapark. Alleen al daarom heb ik me aangewend om regelmatig even naar buiten te kijken. Om te genieten van het uitzicht op het park, de eekhoorns in de eik voor

het pand en om te reflecteren op het werk.

Sinds kort kijk ik op zulke momenten echter niet alleen naar buiten. Ik kijk ook naar binnen. Als ik vanaf mijn bureau

recht voor me kijk, zie ik namelijk een prachtig, kleurrijk schilderij van Marjan Rozema. Bij de opening van het academisch jaar stond ik kort stil bij Exodus 13:14 en 15: 'En Hij zei: Moet Mijn aangezicht meegaan om u gerust te stellen? Toen zei hij tegen Hem: Als Uw aangezicht niet meegaat, laat ons dan van hier niet verder trekken.'

Deze woorden vormen voor mij persoonlijk een aansporing en bemoediging voor het werk dat ik op en voor de TUA mag doen.

Sprekend hoe Marjan dat in beeld heeft weten te vangen: Mozes in het donker, in aardekleuren, uit de aarde en gebonden aan de aarde. Voorovergebogen voor de Heilige, omdat hij weet dat hij de opdracht niet zelf kan volbrengen. De brandende

braamstruik, waarin God aan hem verschenen was, valt in felle brandende kleuren over hem heen. God wil Mozes gebruiken en met hem meegaan. Het blauw verbeeldt die aanwezigheid (Ex. 24:10) en vergezelt de groene spruit uit de aarde tot wat nog verborgen is (vaag wit).

Door haar creativiteit maakt Marjan het mij mogelijk om niet alleen naar buiten en naar binnen te kijken, maar zelfs naar diep van binnen...

Met een blijvend gebed: 'Als Uw aangezicht niet meegaat, laat mij dan van hier niet verder trekken...'

A.J. (Arjan) Dorst MSc,
voorzitter College van Bestuur

Arjan Dorst en schilderes Marjan Rozema bij het nieuwe schilderij in de bestuurskamer van de TUA.

STUDENTENLEVEN

Senaatswissel studentenvereniging

Waarde lezer,

Op donderdag 8 juni heeft studentenvereniging C.S.A.T.A. P.F.S.A.R. een Transmutatio Senatus mogen meemaken! De senaat Jongbloed-Beens trad af en de senaat Driece-Van der Toorn heeft deze plaats ingenomen. De woorden van Ama. Jongbloed, Praeses Corporis i.t., waren als volgt: 'De senaat moet weg.' Ze had gelijk, we vergaderen immers niet voor de lol vanaf vier uur 's middags tot in de nachtelijke uren, het Corps had een nieuwe senaat nodig, althans zo schrijft Lex XIX het ons voor. De duur van de vergadering mocht het plezier tijdens de vergadering niet drukken. Het Corps heeft zich onder andere vermaakt met spraakwatervallen over gamen door aanstaande dominees en het fossiliseren bij P.F.S.A.R. Daarnaast hebben we geluisterd naar zeer genoeglijke jaarverslagen van de bruisende disputen binnen het Corps, zijn er Amikroks gegeven en is er champagne gedronken tijdens de potatio ter viering van de nieuwe senaat.

De senaatswissel in zichzelf is al een groots moment. Er worden redes gehouden en cadeaus gegeven, maar het belangrijkste is dat de oude senaat wordt gedechargeerd en de nieuwe senaat wordt geïnstalleerd, welke bekrachtigd wordt in de handeling van het overdragen van de linten. We voelen wel, u heeft wat gemist

De nieuw geïnstalleerde senaat Driece-Van der Toorn.

toen u in bed lag. Omdat u in bed lag, heb ik u geschreven en daarenboven mag ik u de senaatsfoto van de huidige senaat delen.

Hoogachtend,
Dhr. T.D. van der Toorn
Abactis Corporis h.t.

De masterstudenten die op 15 mei hun bul kregen. V.l.n.r. Willem Kater, Bernd Mussche, Jelis Verschoof en Daniël Schut.

Geslaagd

- In de achterliggende periode is de **Bachelor Theologie** behaald door *Joris Harms* en *Debora van den Brink-Theunissen*.
- De **Master Theologie** is op 15 mei 2023 afgerond door *W.L.W. (Willem) Kater*, *B.H.P. (Bernd) Mussche*, *D. (Daniël) Schut* en *J. (Jelis) Verschoof*. Willem Kater en Bernd Mussche zijn die dag tevens beroepbaar gesteld in de Christelijke Gereformeerde Kerken.
- Tijdens de **admissie-examens**, die in juni gehouden werden, zijn toegelaten tot de studie voor het ambt van predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerken: *G.M. (Gerard) Bosker*, *H.J. (Harm Jan) Holsappel* en *A.J. (Arjan) Smit*.
- Het curatorium verleende **preekconsent** aan *L. (Leonard) van 't Wout*.

Promoties

- Op 12 april 2023 promoveerde *A. van den Os MA*. Titel van zijn proefschrift is 'Mij komt de wraak toe. De betekenis en functie van Gods wraak in het Nieuwe Testament'.
- Op 16 juni 2023 promoveerde *J. Lee MA*. Titel van zijn proefschrift is 'Der Bund Gottes in Calvins Josuakommentar im Rahmen seiner exegetischen Werke'.
- Op 22 juni 2023 promoveerde *D.P. Van Brugge MA*. Titel van zijn proefschrift is ' "That Which They Can't See". A Retrieval of Jonathan Edwards' Homiletical Use of Imagination'.
- Op 28 juni 2023 promoveerde *drs. ing. H. Koopman*. Titel van zijn proefschrift is 'Het voorbereidend werk. Een onderzoek naar de invloed van een Engels concept op de theologie in Nederland in de zeventiende eeuw'.
- Op 29 juni 2023 promoveerde *drs. H. Brons*. Titel van zijn proefschrift is 'Abraham Hellenbroek als prediker. Een homiletische analyse'.

Dr. H. Koopman ontvangt de doctorsbul uit handen van prof. dr. H.J. Selderhuis.

Agenda

Vervolg agenda pagina 2

27 oktober 2023

TUA-dag over 'Wie ben ik eigenlijk? Mens-zijn voor Gods aangezicht'.

13-17 november 2023

Week van de Vroege Kerk. Thema: Bisschoppen in de Vroege Kerk. Met o.a. colleges, lezingen en minisymposium met presentatie van het jubileumboek 'Tot Bisschop gewijd, wat betekent dat?' (Ben van den Baar).

Activiteiten vinden plaats **Deo volente**. Meer informatie over deze en andere bijeenkomsten in de agenda op www.tua.nl.

Jaco van der Knijff, 'Sporen van getijden in de Nederlandse gereformeerde traditie tot circa 1625', in: Herman A. Speelman en Daniël Timmerman, *Gereformeerde getijden. Over vroegmoderne vernieuwing van het spirituele levensritme*. Nederlandse Kerkhistorische Reeks 4 (Kampen: Summum Academic Publications, 2023), 189-219.

Er is onder protestanten een toenemende aandacht voor de getijdengebeden te bespeuren; denk aan de populariteit van vespers en de Choral Evensong. Vaak wordt daarbij teruggesproken op voorreformatische tradities. Maar hoe keken de gereformeerden in de zestiende eeuw aan tegen deze vaste dagelijkse gebedsmomenten? Schafte ze echt alles rigoureuus af, zoals vaak het beeld is? Dr. Jaco van der Knijff gaat in dit hoofdstuk in het boek *Gereformeerde getijden* na hoe er in de eerste periode van de

Nederlandse Reformatie (tot ca. 1625) gesproken is over met name het avondgebed, en daarbij zoekt hij naar sporen van deze liturgische praktijken.

Prof. dr. H.J. Selderhuis e.a. (red.), *Totus noster? Augustinus zwischen den Konfessionen* (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2023), 9783525573525, 280 p., € 120,00.

In en na de Reformatie hebben zowel protestanten als katholieken zich op de kerkvader Augustinus beroepen. Dit boek gaat in op de vraag hoe zij dat deden en of er in hun beroep op Augustinus niet meer overeenkomst dan verschil was. Professor Selderhuis, organisator van de conferentie achter dit boek, leverde zelf een bijdrage over het beeld van Augustinus in de gereformeerde traditie.

PUBLICATIES

J. van 't Spijker (red.), *Gods missie – onze agenda? Apeldoornse Studie 80* (Apeldoorn: Theologische Universiteit, 2023), ISBN 9789075 847574, 132 p., € 12,50.

In deze studie wordt de vraag behandeld wat de plaats van de kerk is in het heilsplan en in de (verdere uitwerking van) het heilshandelen van God, op weg naar de definitieve verwezenlijking van wat God voor ogen staat: de komst van Zijn Koninkrijk. In dat heilshandelen (de missio Dei) is de kerk een instrument in Gods hand. God werkt het heil uit in de wereld en schakelt daarbij de kerk in. Dat bepaalt de identiteit en zou daarom ook de agenda van de kerk moeten kenmerken. In deze studie wordt ingezoomd op de Christelijke Gereformeerde Kerken, waarbij de vraag centraal staat hoe deze kerken zijn omgegaan en omgaan met deze identiteit van de kerk.

Journalist Bas Meeuse: 'Ik verwonder me over Gods diversiteit'

Toen hij op de TUA kwam studeren, was redacteur Bas Meeuse naar eigen zeggen een zwart-witdenker. 'Op de TUA kreeg ik begrip voor de grote, wonderlijke diversiteit in de christelijke wereld. Dat is iets wat ik in mijn werk meeneem.'

Bas Meeuse (25) werkt als journalist op het gebied van het onderwerp geloof bij het Nederlands Dagblad. Daar schrijft hij over uiteenlopende thema's, variërend van theologische onderwerpen tot artikelen over bijvoorbeeld evangelische bijeenkomsten of virtuele kerkdiensten. 'Ik had niet verwacht dat ik nu journalist zou zijn. Na mijn bachelorstudie aan de TUA heb ik eerst aan de VU in Amsterdam een master gedaan die gericht was op Bijbelvertaling. Exegese en Bijbelwetenschappen spraken me altijd het meest aan en Grieks en Hebreeuws lagen me goed. Toen ik na mijn master aan de slag wilde, bleek dat niet zo makkelijk. Uiteindelijk kwam ik bij het Nederlands Dagblad terecht, waar ik intussen meer dan een jaar werk. Ik heb plezier in mijn werk en geniet ervan met een heel scala aan gelovigen te praten. De ene keer gaat dat over hoe ze tot geloof zijn gekomen, de andere keer over een promotieonderzoek naar geloof in het Nieuwe Testament (Suzan Sierksma-Agteres).

Diversiteit

Bas vertelt hoe hij aan de TUA een persoonlijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. 'Ik was vroeger een halsstarrige zwart-witdenker als het om interpretatie van de Bijbel gaat. Ik hield in mijn Bijbellezee geen rekening met de tijd en wereld van de Bijbel. Door de kennis die ik op de TUA heb opgedaan, over bijvoorbeeld cultuur, achtergrond en hermeneutiek, leerde ik veel over die wereld. Met die kennis kreeg ik ook begrip voor de grote, wonderlijke diversiteit in de christelijke wereld. Dat is iets wat ik in mijn werk meeneem. Als ik mensen in een persoonlijk interview bevraag op hun geloof, wil ik graag open luisteren naar hun ervaringen met God. Ik ben dan ook geen zwart-witdenker meer. De wereld is ingewikkelder dan "het staat letterlijk in de Bijbel, dus zo zit het". Er zijn veel situaties te bedenken waarin dat niet

opgaat. Denk maar aan het debat rond schepping en evolutie. Je kunt wel zeggen: er staat dat de aarde in zes dagen geschapen is, maar de wetenschap vertelt een heel ander verhaal. Of hoe moet je met sociale media omgaan? Dat is een wereld waarin we ons als christenen ook begeven, maar waar de Bijbel in directe zin niets over zegt. In tegen-

'De brede kennis die ik opdeed bij theologie, komt me als journalist goed van pas'

stelling tot de tijd vóór mijn studie, wil ik niet meer doen alsof ik alles weet omdat ik christen ben en de Bijbel lees. Ik doe nu liever een stapje terug om naar de verhalen van mensen te luisteren en me gewoon te verwonderen over Gods diversiteit. Soms iets meer dan andere keren.'

Gewone gelovige

Door zijn theologische kennis kan Bas goed doorvragen bij onderwerpen die daaraan raken. Daarnaast is theologie een brede opleiding, wat handig is

voor een journalist, een beroep waarbij een brede algemene kennis vereist is. Verder heeft het academische aspect van de opleiding eraan bijgedragen dat hij wetenschappelijke teksten makkelijker leest, vertelt Bas. De academische schrijfwijze moest hij daarentegen juist afleren. Het publiek van een krant heeft niet zoveel aan de wolligheid en het moeilijke taalgebruik dat vaak samengaat met academische teksten. Het moet duidelijk en simpel zijn, hoe complex het onderwerp ook is. Ingewikkelde dingen op een makkelijke manier uitleggen, doet hij dan ook graag. 'Ik vind het mooi om iets als "de wraak van God in het Nieuwe Testament" (promotie Arjan van den Os) dicht bij de lezer te brengen, door toe te spitsen: wat betekent dit in ons leven? Wat heb je eraan als gewone gelovige?'

Op een bepaalde manier is dat een vertaalslag die een predikant ook elke keer moet maken. Van de academie naar het leven van de gewone gelovige. Denken om te dienen.'

Paspoort

Naam:	Bas Meeuse
Woonplaats:	Apeldoorn
Geboortedatum:	23 april 1998
Burgerlijke staat:	Getrouwd
Studietijd aan de TUA:	2017-2020
Afstudeerscriptie:	'De draak speelt de sterren van de hemel. Een onderzoek naar het gebruik van het OT in Openbaring 12:1-6'
Beroep:	Redacteur bij het Nederlands Dagblad